

Education and Sport Development

Department of Education and Sport Development
Departement van Onderwys en Sportontwikkeling
Lefapha la Thuto le Tlhabololo ya Metshameko

NORTH WEST PROVINCE

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

MOPHATO 12

SETSWANA PUO YA GAE (HL)

PAMPIRI YA BOBEDI (P2)

LWETSE 2019

MADUO: 80

NAKO: Diura di le 2½

Pampiri e, e na le ditsebe di le 25.

DITAELO LE TSHEDIMOSETSO

1. Buisa tsebe e ka kelotlhoko pele o ka simolola go araba dipotso.
2. O se ka wa leka go buisa pampiri yotlhe. Lebelela lenaneo la diteng mo tsebeng ya bone, mme o tshwae dipalo tsa dipotso tse di boditsweng mo dikwalong tse o di buisitseng monongwaga. Morago ga moo, buisa dipotso tse, mme o tlophhe dipotso tse o batlang go di araba.
3. Pampiri e, e na le dikarolo di le THARO:

KAROLO YA A: Poko (30)

KAROLO YA B: Padi/Ditlhagwa tsa setso (25)

KAROLO YA C: Terama (25)

4. Araba DIPOTSO di le TLHANO: Di le THARO mo KAROLONG YA A, e le NNGWE mo KAROLONG YA B le e le NNGWE mo KAROLONG YA C ka mokgwa o o latelang:

KAROLO YA A: POKO

MABOKO A A TLHAOTSWENG . Araba dipotso di le PEDI.

LEBOKO LE LE SA TLHAOLWANG . Araba potso e le NNGWE.

KAROLO YA B: PADI/DITLHANGWA TSA SETSO

Araba potso e le NNGWE

KAROLO YA C: TERAMA

Araba potso e le NNGWE.

5. TLHOPHO YA DIKARABO MO KAROLONG YA B (PADI/DITLHANGWA TSA SETSO) LE MO KAROLONG YA C (TERAMA):

Araba FELA dipotso tsa padi kgotsa ditlhagwa tsa setso le terama tse o di ithutileng.

Araba potso e le NNGWE ya TLHAMO le e le NNGWE ya DIPOTSO TSE

DIKHUTSHWANE. Fa o araba potso ya tlhamo mo KAROLONG YA B, o

tshwanetse go araba dipotso tse dikhutshwane mo KAROLONG YA C.

Fa o arabile dipotso tse dikhutshwane mo KAROLONG ya B, o tshwanetse go araba potso ya tlhamo mo KAROLONG YA C.

Dirisa lenaneonetefatso go go thusa.

6. BOLEELE JWA DIKARABO

Karabo ya potso ya tlhamo ya poko e tshwanetse go nna mafoko a a ka nnang 250. 300.

Dikarabo tsa dipotso tsa tlhamo tsa padi kgotsa ditlhangwa tsa setso le terama di tshwanetse go nna mafoko a a ka nnang 400. 450.

Boleele jwa dikarabo tsa dipotso tse dikhutshwane bo laolwe ke maduo a a neetsweng. Dikarabo tsa batlhatlhojwa di totobale mme di nne maleba.

7. Latela ditaelo kwa tshimologong ya karolo e NNGWE le e NNGWE.

8. Nomora dikarabo tsa gago ka nepagalo go ya ka thulaganyo ya dipalo tse di dirisitsweng mo pampiring ya dipotso.

9. Simolola KAROLO e NNGWE le e NNGWE mo tsebeng e NTŦHWA.

10. Tiriso ya nako e e tshikinngwang.

KAROLO YA A: Bonnye metsotso e le (40)

KAROLO YA B: Bonnye metsotso e le (55)

KAROLO YA C: Bonnye metsotso e le (55)

11. Kwala sentle ka mokwalo o o buisegang.

LENANEO LA DITENG

Tsebe e, e naya batlhatlhojwa tshedimosetso tebang le tlhopho ya dipotso tse ba ba batlang go di araba kwa ntle ga go buisa pampiri yotlhe.

KAROLO YA A: POKO				
Poko e e tshaotsweng: Araba dipotso dingwe le dingwe di le PEDI.				
PALO YA POTSO	MOFUTA WA POTSO	MADUO	TSEBE	
1.	'Madubedube a 1939'	Potso ya tlhamo	10	6
2.	'Tlhaolele'	Dipotso tse dikhutshwane	10	7
3.	'Nelson Mandela'	Dipotso tse dikhutshwane	10	8
4.	'Lerebana wa Letlaleanya'	Dipotso tse dikhutshwane	10	9
LE				
Poko e e sa tlhaolwang: Batlhatlhojwa botlhe ba TSHWANETSE go araba potso e.				
5.	'Re a gama'	Dipotso tse dikhutshwane	10	10
ELA TLHOKO: Araba POTSO e le NNGWE YA TLHAMO le POTSO e le NNGWE YA TSE DIKHUTSHWANE. Fa o araba potso ya tlhamo mo KAROLONG YA B, o tshwanetse go araba potso ya tse dikhutshwane mo karolong YA C. Mo KAROLONG YA B le mo KAROLONG YA C araba potso e le NNGWE fela.				
KAROLO YA B: PADI/DITLHANGWA TSA SETSO				
PADI: Araba potso e le NNGWE fela go tswa mo pading e o e tlhaoletsweng.				
6.	<i>Leba Seipone</i>	Potso ya tlhamo	25	11
7.	<i>Leba Seipone</i>	Dipotso tse dikhutshwane	25	12
8.	<i>Omphile Umphi Modise</i>	Potso ya tlhamo	25	13
9.	<i>Omphile Umphi Modise</i>	Dipotso tse dikhutshwane	25	14
10.	<i>Masego</i>	Potso ya tlhamo	25	15
11.	<i>Masego</i>	Dipotso tse dikhutshwane	25	16
12.	<i>Ntlhomole Mmutlwa</i>	Potso ya tlhamo	25	17
13.	<i>Ntlhomole Mmutlwa</i>	Dipotso tse dikhutshwane	25	18
KGOTSA				
DITLHANGWA TSA SETSO: Araba potso e le NNGWE fela go tswa mo ditlhangweng tsa setso tse o di tlhaoletsweng.				
14.	Monna wa Mogwebi le Kgosi Molefi K Pilane	Potso ya tlhamo	25	20
15.	Mmapule le Mogaka Sol Plaatje	Dipotso tse dikhutshwane	25	20
KAROLO YA C: TERAMA				
Araba potso e le NNGWE.				
16.	<i>Matsapa di a tsaya kae?</i>	Potso ya tlhamo	25	22
17.	<i>Matsapa di a tsaya kae?</i>	Dipotso tse dikhutshwane	25	22
18.	<i>Ga se Lorato</i>	Potso ya tlhamo	25	24
19.	<i>Ga se Lorato</i>	Dipotso tse dikhutshwane	25	24

ELA TLHOKO: Mo DIKAROLONG tsa B le C, araba potso ya TLHAMO e le NNGWE le potso e le NNGWE ya DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE. Ga o a tshwanela go araba dipotso tse PEDI tsa tlhamo kgotsa dipotso tse PEDI tse dikhutshwane.

LENANEONETEFATSO

Lebelela lenaneonetefatso go rurifatsa fa o arabile palo ya dipotso e e tlhokegang.

KAROLO A	PALOYA DIPOTSO	PALO YA DIPOTSO TSE DI ARABIWANG	TSHWAYA (✓)
A: Poko (Poko e e tlhaotsweng)	1. 4	2	
A: Poko (Poko e e sa tlhaolwang)	5	1	
B: Padi/Ditlhangwa tsa setso (Tlhamo kgotsa dipotso tse dikhutshwane)	6. 15	1	
C: Terama (Tlhamo kgotsa dipotso tse dikhutshwane)	16. 19	1	

ELA TLHOKO: Mo DIKAROLONG tsa B le C, netefatsa gore o arabile potso e le NNGWE ya tlhamo le e le NNGWE ya Dipotso tse dikhutshwane.

KAROLO YA A: POKO**MELODI YA POKO – RM Ramogoshi**

Dipotso di tlaa bodiwa go tswa mo mabokong mangwe a le MANE a a tlhaotsweng le go tswa go le le LENGWE le le sa tlhaolwang. Batlhatlhojwa ba tshwanetse go araba dipotso DINGWE le DINGWE di le PEDI go tswa mo mabokong a a tlhaotsweng le le sa tlhaolwang. Dipotso tsa maboko a a tlhaotsweng di tlaa tlhagelela pele, mme go latele tsa leboko le le sa tlhaolwang.

ELA TLHOKO: Araba potso e le NNGWE ya leboko le le sa tlhaolwang.

POKO E E TLHAOTSWENG

Araba dipotso di le PEDI go tswa mo go di le nne tse di boditsweng.

POTSO 1: POTSO YA TLHAMO

O ikaegile ka diteng tsa leboko le, kwala tlhamo e mo go yona o tlhagisang maikutlo a mmoki mabapi le ntwaga ya 1939. Boleele jwa tlhamo e nne mafoko a a ka nnang 250. 300.

MADUBEDUBE a 1939 – JM Lekgetho le ba bangwe

- 1 Le epile ja ba ja tlhakana moseja ole.
- 2 Ga twe go thata, kgomo e tsentse tlhako kgamelong
- 3 Thamo ya phala khibidu; ga twe go dubegile,
- 4 Go a faratlatlhannngwa, ga go jewe di welang.

- 5 Bomma-bana ba lela mo go botlhokotlhoko,
- 6 Ba gadima tlase boo ba gadima godimo.
- 7 Ga twe go a boitshega, ga go itsiwe boroko,
- 8 Go lala go khidiya sefako sa marumo.

- 9 Bontsintsi ga bo na kwa bo latsang tlhogo gone,
- 10 Ba fetogile bakgarakgatshegi ba bofelo.
- 11 Go itatswa kgabo ya molelo magabone,
- 12 E ja e be e wetsa motshegare le bosigo.

- 13 Thaka ya makau e tlogetse magae le metse,
- 14 E ineetse go lala godimo ga dithaba,
- 15 Ga se bothatanyana, gompieno go sulafetse,
- 16 Go tswana fela gare ga mawatle le metlhaba.

- 17 Ga twe monongwaga phatshwana ga e thuse sepe,
- 18 Go busa dinonyane tsa loapi, difofane;
- 19 Mo metsing gone go fete go iphetlhe sekepe
- 20 Sa seka-kadimelela, sekepe sa sesapi.

- 21 E ya gompieno ga se e tlholang e bolelwa.
- 22 Gompieno go thulanye botlhale le jo bongwe,
- 23 Ka go rakanye bone tota bana ba go tsalwa
- 24 Ga ba ga lebagana ditshwantshwang le tse dingwe.

[10]

POTSO 2: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE

Buisa nopollo e e latelang, mme o arabe dipotso.

TLHAOLELE – OH Segano

- 1 Ngwana o kile a bonwa Aforikaborwa
- 2 A bonwa ka maikaelelo magolo segolo
- 3 Bammopi ba mo itumeletse segolo
- 4 Kgolo ya gagwe e tlisitse kutlobothoko.

- 5 Bangwe ba re o tlile ka Maesemane
- 6 Bangwe ba re o tlile ka MaAferikanere
- 7 Bantsho bone ba re ga ba na seabe ka ena
- 8 Ka a tsaletswe go ba kgobola mekwatla.

- 9 Ngwana o filwe leina . Tlhaolele
- 10 Leina lebe seromo, o na lebe ga twe le a roma.
- 11 Lorato ga a ka a le amogela fa e se kilo
- 12 Bangwe ba mo tlhoile tsalong go fitlha losong.

- 13 Bana ba Aforika ba kgaogangwa digongwana
- 14 Batho ba ipona jaaka Basweu, Bantsho le Malntia
- 15 Dinaga tsa ntle tsa gana seo lebaibai
- 16 Sebetsa segolo ya nna ikgatoloso le dikiletso.

- 17 Bokhutlong batsadi ba ngwana ba mo latlha
- 18 Ba kopa boitshwarelo ka ntlha ya ditiro
- 19 Ba re ngwana ga a ka a lere boikhutso
- 20 Tsalo ya gagwe e lerile matlhotlhapelo.

- 21 Basweu ba ne ba iphetotse Batlhopiwa ke o mogolo
- 22 Ba laolela bangwe tulo le botshelo
- 23 Ga tsoga di letseng ba sa solofela
- 24 Ba bona fa tshiamo e le polao ya ga tlhaolele.

- 2.1 Maikutlo a mmoki ke afe mo lebokong le? Tshegetsa karabo ya gago ka lebaka. (2)
- 2.2 Naya ponagalo ya poko e e tlhagelelang mo meleng ya 5 le 6 le mosola wa yona. (2)
- 2.3 Tlhalosa mola 16 jaaka o dirisitswe mo lebokong le. (2)
- 2.4 Go ya ka wena, a tlhaolele e ne e siame go ya ka diteng tsa leboko le? Tshegetsa karabo ya gago ka lebaka. (2)
- 2.5 Ke thuto efe e o e ungwileng go tswa mo lebokong le? (2)

[10]

POTSO 3: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE

Buisa nopollo e e latelang, mme o arabe dipotso.

NELSON MANDELA – RK Modisa

- 1 Ke kgagapa ya malemela gotlhe,
 2 Ke maila-go-kgotlhwa, morwa Mandela
 3 Mmuedi wa ditshwanelo tsa botho,
 4 Morati le mofemedi wa qatshe la gaabo.
- 5 E rile a gololwa kgolegolong,
 6 Lefatshe la duma phetelela,
 7 Puo temokerasi ya phunyeletsa dithaba,
 8 Ka morwa Mandela a ne a menne phatla.
- 9 Bangwe baeteledipele ba tsutsubanya mariba
 10 Ka ba boifa Nelsong wa Lethosa, Madiba
 11 Ba re: ~~%~~ ne a gololelwang sekamotho seo?+
 12 Ka a tlile a tlile go tsholola megopo re e tsholetswe.
- 13 Aforikaborwa a nna puo lefatshe ka bophara,
 14 Ntswe ja gagwe ja phunyeletsa mawatle,
 15 A goeletsa Aforikaborwa yo mozwa,
 16 Aforikaborwa yo o se nang kgobelelo.
- 17 Kgalema morwa nkaikhuna wa mmala wa sebito,
 18 Barwa le barwadi ba gago ba go lebile,
 19 Ga ba bolo go fetoga masiela fatsheng la bona,
 20 Kgalema Enke, kgalema morwa Mandela.

Enke e emetse ANC.

- 3.1 Maikutlo a mmoki ke afe mo lebokong le? Tshegetsisa karabo ya gago ka lebaka. (2)
- 3.2 Naya sekapuo se se tlhagelelang mo moleng 1 le mosola wa sona. (2)
- 3.3 Tlhalosa mola 2 jaaka o dirisitswe mo lebokong le. (2)
- 3.4 Naya ponagalo ya poko e e tlhagelelang mo moleng 20 le mosola wa yona. (2)
- 3.5 Ke thuto efe e o e ungwileng go tswa mo lebokong le? (2)

[10]

POTSO 4: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE

Buisa nopolo e e latelang, mme o arabe dipotso.

LEREBANA WA LETLALEANYA – FS Shole

- 1 Bulang ditsebe ke bule letlole,
- 2 Ke batla go duma sekgwanyape,
- 3 Ke batla go duma jaaka pula ya dikgadima,
- 4 Ke rata go ikotla mafatlha gompieno,
- 5 Ke batla go lela sekgatla.

- 6 Nna ke emetswe ke batho ka dinao,
- 7 Ba mpolelela dilo di gana go fela,
- 8 Ba re lapeng la bona ga ke batlege,
- 9 Ka ke sa nkgane le madi a bona,
- 10 Ke a kobiwa ga twe ke lebe gaetsho.

- 11 Bomalome nthuseng ke a kopa,
- 12 Leso la ga mme le mpaketse mathata,
- 13 Le ntsoseditse diletseng,
- 14 Le nkgotseditse molelogadi,
- 15 Ga ke sa tlhole ke fitlhelwa sepe.

- 16 Ke anegelwa fela puo phaa,
- 17 Bokgaitsadia monyalamme ba a nkila,
- 18 Ba re gaetsho ga se mono Kgatleng,
- 19 Ke kwa Botswana kwa Kgalagadi,
- 20 Ba mpitsa ka maina a ditzhaba disele.

- 4.1 Mmoki o tlhagisa maikutlo afe mo lebokong le? Tshegetsa karabo ya gago ka lebaka. (2)
 - 4.2 Naya sekapuo se se tlhagelelang mo moleng 3 le mosola wa sona. (2)
 - 4.3 Tlhalosa mola 9 jaaka o dirisitswe mo lebokong le. (2)
 - 4.4 Naya ponagalo ya poko e e tlhagelelang mo moleng 12 le mosola wa yona. (2)
 - 4.5 Ke thuto efe e o e ungwileng go tswa mo lebokong le? (2)
- [10]**

POKO E E SA TLHAOLWANG**POTSO 5: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE**

Buisa nopollo e e latelang, mme o arabe dipotso.

RE A GAMA – BD Magoleng

- 1 Fulo logolo lo tlola kgameo,
- 2 Monomotlha re tsile go lalela,
- 3 Gobe re tsile go bo pota ka kwa!
- 4 Le logala re ka nna ra lo leka,
- 5 Ra lo leka, ra tlogela petleke,
- 6 Petleke ra e wetsa ka mokwakwa!

- 7 Re o batlela kotelo mogwere,
- 8 Ka o re tsalela boferefere;
- 9 O thetsa kgomo o e dira podi,
- 10 O e thetsa o e dira motete.
- 11 Lebotlana ga lo itse botete,
- 12 Ka le anya go se bope bokodi.

- 13 Mazwinyana a a mabelanyana,
- 14 Kgamelong a gana dilabenyana,
- 15 O bone a tlhonya a bo a tlhanya,
- 16 A tlhanye a re tlholele ditlhoa.
- 17 Tlhoa le dikolobe di a e tlhoa!
- 18 Kolobe di tlhoa tlhoa di sa tlhanye!

- 19 Badiri madila a a ba rema;
- 20 Shikana tsa bona a a di ngena.
- 21 Madila a itshwana le kgatsele,
- 22 Badisana ba reng e a pepetla;
- 23 Bobedi di iphalelwa ke lezetla;
- 24 etla le di phala le se na shele.

- 25 Ntsi e rata go iphaga dibese,
- 26 E ikgomaretsa omo-a lebebe,
- 27 E feletse e tlogetse bolwetse;
- 28 Ntsi e re tshwarise moteteselo.
- 29 Matlhong e di latswe tsotlhe dithoko!
- 30 Mme boladu bona bo bo bowetse!

- 5.1 Mmoki o tlhagisa maikutlo afe mo lebokong le? Tshegetsa karabo ya gago ka lebaka. (2)
- 5.2 Maikaelelo a mmoki a go dirisa tlogelo mo moleng 1 ke afe? (2)
- 5.3 Tlhalosa mola 4 jaaka o dirisitswe mo lebokong le. (2)
- 5.4 Naya ponagalo ya poko e e tlhagelelang mo moleng 16 le mosola wa yona. (2)
- 5.5 Go ya ka wena, a kgomo e sa ntse e le botlhokwa mo botshelong jwa motswana wa gompiano? Tshegetsa karabo ya gago ka lebaka. (2)

[10]**PALOGOTLHE YA KAROLO YA A: 30**

KAROLO YA B: PADI/DITLHANGWA TSA SETSO

Ditshwaelo ka kakaretso:

- Go boditswe potso ya TLHAMO le DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE go tswa mo pading kgotsa ditlhangweng tsa setso tse di tlhaotsweng monongwaga.
- Batlhatlhojwa ba tshwanetse go araba potso e le NNGWE go tswa mo pading kgotsa ditlhangweng tsa setso tse ba di ithutileng.
- Fa motlhatlhojwa a ithlophetse go araba potso ya tlhamo mo KAROLONG YA B, o tshwanetse go araba dipotso tse dikhutshwane mo KAROLONG YA C.
- Fa motlhatlhojwa a ithlophetse go araba dipotso tse dikhutshwane mo KAROLONG YA B, o tshwanetse go araba potso ya tlhamo mo KAROLONG YA C.

PADI

Araba potso e le NNGWE go tswa mo pading e o e buisitseng.

POTSO 6: POTSO YA TLHAMO***LEBA SEIPONE – K Kgatea***

Borutabana ke pitso, e bile ke tiro e e tlhokang boineelo le botshepegi. Sedifatsa tlhagiso e go supa fa barutabana ba sekolo se sepotlana sa kwa Motsitlane le sekolo se segolwane sa kwa Foreiborogo ba neng ba tlhoka boineelo le botshepegi mo tirong ya bona ka teng. Boleele jwa tlhamo e nne mafoko a a ka nnang 400. 450.

[25]

POTSO 7: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE**LEBA SEIPONE – K Kgatea**

Buisa nopollo e e latelang, mme o arabe dipotso.

NOPOLO A

<p>Go ke tsamaele ruri kwa kgolegelong morwarra; ke kwa morakeng; ke tla boa. Re tla kopana letata ke wena.+ E rile fa koloi ya maphodisa e sena go potela ka mmila wa ntlha fela, basadi ba ba rekisang le basimane ba ba kgorometsang dikolotsana, ba tlhasela Motswagauteng.</p>	5
<p>A ragakwa ke mongwe le mongwe. A kokotwa tlhogo e ka dikwaekwae. Ka sebaka sa nko le molomo, ke fa morwa Gokatweng a rapaletse mo kgodung e khibidu. A phokgaphokga madi ka ditsebe le dinko. Kabo a tlhaga a fofa jaaka phakalane a tla go tsubula kokwana. A fitlha a itatlhela fa godimo ga Motswagauteng. A lela jaaka kolobe e tlhajwa.</p>	10
<p>Tlogela mpimpi ya lekutwane e swe.+ Bangwe bona ba ntse ba re, Go ka bo a tlogetse motho yole ka gore o ne a sa phamola madi a motho yo montsho.+ E rile ba sa ntse ba mo sotla le go mo sola jalo, koloi ya maphodisa ya letsa mariki. Ba phatlalala jaaka metsi a latlhetswe lefika. Maphodisa a fitlha a laisa Motswagauteng le Kabo, ba leba kwa bookelong.</p>	15
<p>Go se ka wa swa tlhe monna Motswagauteng.+A bua jalo a ntsha phatsa ya seipone mo kgetsaneng ya ga Motswagauteng. Leba seipone tsala, o boloke motho yo o mmonang mo go sona. Leba seipone.+ E rile a ise a digele mafoko, a bona Motswagauteng a rokonyega. A nyeba mosimane wa Huhudi. Kabo a feta a ntse a kgothaletsa tsala ya gagwe go leba seipone jalo go fitlha kwa bookelong.</p>	20
<p>Motswagauteng a robadiwa mo phaposing ya balwetse ba ba fa gare ga botshelo le loso. Kabo a laelwa go ya gae. A tsamaya ka pelo e rotha madi. A gadimile kwa morago, gonne tsala ya gagwe e ja ka dipeipi.</p>	25

- 7.1 Goreng baagi ba Huhudi ba ne ba teketa Motswagauteng? (2)
- 7.2 Nopollo e e fa godimo e senola maikutlo afe a ga Kabo? Tshegetsa karabo ya gago ka lebaka. (2)
- 7.3 Mmaagwe Motswagauteng ke mang? (1)
- 7.4 Seabe sa ga Mosala mo go ngweegeng ga ga Motswagauteng ke sefe? (2)
- 7.5 Tlhalosa ka dintlha di le PEDI gore go tlile jang gore Motswagauteng a kobiwe kwa sekolong sa Vryburg. (2)
- 7.6 Semelo sa ga mogokgo Robson se tswelletsang jang morero wa padi e? (2)
- 7.7 Bapisa maemo a ga Koot le Teu kwa sekolong sa Foreiborogo. (2)

- 7.8 Maikaelelo a ga Mokwepa a go re Motswagauteng a beolwe le go okiwa morago ga go mo thwala kwa polaseng ya gagwe e ne e le afe? (2)
- 7.9 Lebaka la gore Mokwepa a bolae Jankie Smook ke lefe? (2)
- 7.10 A o inyalanya le tshwetso e baagi ba Huhudi ba e tsereng ya go teketa Motswagauteng? Tshegetsa karabo ya gago ka lebaka. (2)
- 7.11 Go ya ka wena, a o bona go ne go le matshwanedi gore Gokatweng a ise Motswagauteng kwa Motsitlane? Tshegetsa karabo ya gago ka lebaka. (2)
- 7.12 Fa o ne o le tsala ya ga Mosala ke kgakololo efe e o neng o ka mo e naya mabapi le mekgwa ya gagwe. (2)
- 7.13 Fa o lebeletse Motswagauteng o ya go tshela jang morago ga gore mmaagwe a atholelwe botshelo jotle jwa gagwe kwa kgolegelong? Tshegetsa karabo ya gago ka lebaka. (2)

(2)
[25]

POTSO 8: POTSO YA TLHAMO

OMPFILE UMPHI MODISE – DPS Monyaise

Borutabana ke pitso, e bile ke tiro e e tlhokang boineelo le botshepegi. Sedifatsa tlhagiso e o ikaegile ka seabe sa ga mogokgo Madolo le mogokgo Borume mo go ageng barutwana ba dikolo tsa bona. Boleele jwa tlhamo e nne mafoko a a ka nnang 400. 450.

[25]

POTSO 9: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE**OMPFILE UMPHI MODISE – DPS Monyaise**

Buisa nopollo e e latelang, mme o arabe dipotso.

NOPOLO B

Motlalepule e ne e le mosetsana yo mosetlhana, wa maratagolejwa, motho wa go katoga monyo, sekgathabadimo. Motho wa matlho a kgomo ya mmofu e jele teledimo, motho wa matlho a go phatsimela teng e kete a geletse dikeledi, motho wa pounama tse di matlerebunyana jaaka tsa mosimane a tlwaetse go ja diphofoa kwa madisong; di atisa go dira legogo, e kete o sa tswa go ja dipabe; bosetlhana jwa tsone bo oketsa bontle jwa gagwe, go na le go bo fokotsa. Fa o mo etse tlhoko a itebetse, fatlhogo sa gagwe se tletse manyaapelo jaaka motho a tla di golela. O ne a ka nna masame a mabedi a dinyaga le motso, kgotsa e mebedi, e seng go feta moo. Kgato tse nne le seripagare. Matshweka.	5
Ga feta nyaga tse pedi a ntse a nna kwa 275 Lakasanta, a dira mo meseseng mo Doornfontein, gaufi le fa tzhutzhumakgala tsa botlhabatsatsi di fetang gona. Moso le moso a palama go ya tirong, maitseboa mangwe le mangwe a boela gae; a se na mokaulengwe. Kgabagare, basetsana ba o dirang nabo ba mo logela leano. Mme ka sekhukhuni se seke se tlhoka sebatladi, mongwe a mo loma tsebe. A tswa, a ya go batla tiro go sele; ntekwane o ya go tsena mo ganong la thakadu.	10 15
A ya go tsena mo matlong a maleele a Makgoa a a bitswang difoete. A fitlhela go dira tshetsana ya Aferika, ba tswa khutlong tse nne tsa lefatshe. Mo tshetsaneng e, ga bo go le mosetsana mongwe yo motshwana, a bidiwa Thandi, morwadia Manana, ga bone e le kwa tlase kwa Natala, gaufi le molapo wa Encandu, fa o lebile mo lewatleng la India, fa go kileng ga bo go le sekolo se segolo sa Pholile, mo metlheng ele ya maloba.	20
Thandi o ne a bua ka kodu ya sesimane, ntswe la gagwe le na le noto nngwe e e neng e ka dira gore o tlhole o mo reeditse motshegare otlhe fa a tshega. E ne e le montlenyane wa folete, a ratwa ke botlhe. Fa Motlalepule a tsena gone, Thandi a bona mokgele o mo tswa mo dinaleng, o tsewa ke motho a tla a eme ka dinao. A bona bontsi jwa basetsana bo simolola go mo ila, a bona ba tswa mo tseleng ya gagwe a sa le kgakala. Nxa! A ikana. A simolola go baya dirai, go tshelala dithupa.	25
E ne e le tsatsi la Tshipi, nako e le 7 maitseboa, basetsana ba simolola go boa kwa ba neng ba tlotse ba jetse nala gone. Thandi o ne a tlotse mo gae; basetsana ba kgotlana ka menwana, ba tsipana ka matlho. Motlalepule a itewa ke ditshikare a ya a lebile mogorogoro o o neng o kgaogantse dikamore tsa basetsana. A beteletsa pelo; mo malatsing ao, o ne a na le mokgwa wa go seboga, go sia mmele.	30 35

9.1 Goreng Thandi a ne a tilhoile Motlalepule? (1)

9.2 Tlhalosa gore Motlalepule o lemogile jang gore go na le basetsana ba ba neng ba mo logela lemena. (2)

- 9.3 Naya leina la mosadimogolo yo o neng a felegetsa Motlalepule kwa kgodisetsong. (1)
- 9.4 Seabe sa lekolwane la tedu tsa katse ke sefe mo go thankgololeng ditiragalo tsa padi e? (2)
- 9.5 Ke eng se Motlalepule a ka bong a se dirile kwa Olanti gore a bone morwa wa gagwe? (2)
- 9.6 Tlhalosa gore go tlile jang gore Omphile a teiwe leina 'Modise'. (2)
- 9.7 Goreng RraModise a ne a sa rate fa go twe o tshwana le Modise? (2)
- 9.8 Maikaelelo a ga Motlalepule a go baya Omphile letshwao mo morago ga tsebe e ne e le afe? (2)
- 9.9 A o dumela gore basetsana botlhe ba ba neng ba dira le Motlalepule kwa Doornfontein mo meseseng ba ne ba mo tlhoile? Tshegetsa karabo ya gago ka lebaka. (2)
- 9.10 Mokwadi o re ruta eng ka moanelwa Thandi? (2)
- 9.11 Lebaka la gore Motlalepule a se bolelele Rra-Mosidi ka ga Omphile ke lefe? (2)
- 9.12 Go ya ka wena, a o bona go le matshwanedi go isa ngwana kwa legaing la kgodiso ya bana? Tshegetsa karabo ya gago ka lebaka. (2)
- 9.13 Fa o ne o le MmaMosidi, a o ne o ka hupa sephiri? Tshegetsa karabo ya gago ka lebaka. (2)
- 9.14 Fa o lebeletse, Rra-Mosidi o ya go tshela jang morago ga go itse se se bakileng bolwetse jo bo tlhodileng loso lwa mosadi wa gagwe? Tshegetsa karabo ya gago ka lebaka (1)

[25]**POTSO 10: POTSO YA TLHAMO****MASEGO – G Mokae**

Borutabana ke pitso, e bile ke tiro e e tlhokang boineelo le botshepegi. Tshegetsa tlhagiso e, o ikaegile ka seabe se barutabana Selamolela, Kgotle le barutabana ba Sedimosang ba nnileng le sona mo bangweng ba barutwana ba sekolo sa bona. Boleele jwa tlhamo e nne mafoko a a ka nnang 400. 450. **[25]**

POTSO 11: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE**MASEGO – GB Mokae**

Buisa nopollo e e latelang, mme o arabe dipotso.

NOPOLO C

<p>Rre Knox Selamolela e ne e le mogokgo wa sekolo se se tumileng, se segolo sa Sedimosang kwa Kgomo-Kgomo, gaufi le Belabela, Warmbaths. Ngwaga mongwe le mongwe, go se na go betsa se fololetse, dipholo tsa bana ba Sedimosang ba matiriki di ne di tlatsa dipelo tsa barutabana ba ba gaufi . le tota ba ba kgakala le sona . ka lefufa! ba di eletsa. Di ne di jesa tse di elelang jaaka thelelabodiba, mme go ne go kaiwa gore motlhodimogolo wa tsona e ne e le mogokgo wa Sedimosang yo o bogale jwa tau, rre Knox Selamolela.</p>	5
<p>Bana ba gagwe kwa sekolong ba mo teile leina la tshotlo la Chunky go supa mmele wa gagwe o mogolo. Le fa mo tshimologong a ne a leka go le apola, rre Selamolela o ne a felelets a itlhoboga; a latlhela teu. Leina le, la mo ngaparela jaaka setlhare sa mooka, a felelets a sa tlhole a angwa ke tshotlo e e neng e le mo go lona. Go bua boammaaruri, o feleleditse a le rata. Le mororo a se ke a le rata go gaisa phisego ya go tanya borramatlhajana le bommatlhajana go tla go oketsa phatsimo ya dipholo tsa sekolo sa gagwe.</p>	10
<p>%kana o rile leina la gagwe ke mang?+rre yo o makgasa, yo a neng a setse a le ka kwa go dingwaga di le somaamatlhano, a botsa, phatla e tsutsubane.</p>	15
<p>%Selamolela, rre Motsepe. Leina la gagwe ke rre Knox Selamolela,+ Joseph Kgotle a boelets a.</p>	
<p>%Mme ke tsaya gore ga se boithaopo jo bo mo rotloeditseng go tsamaya sekgala se se kana go tla kwano ... E le gore ena o tla bona eng mo thulaganyong e e jalo?+rre Motsepe a batlisisa.</p>	20
<p>%Se monate se ingwaelwa ... Go botoka a ipuelele,+ Kgotle a araba a lemosa Selamolela go dira jalo ka matlho.</p>	
<p>%ke tla bua nnete e e feletseng fela rre Motsepe,+Chunky, a simolola. %Go na le go inaganela go gontsi mo kgatong e ke e tsereng go tla kwano ... +</p>	25
<p>Rrantlo a mo tsena ganong, a benya mobenyo o o phatsimang fa a leba molekane wa gagwe yo a neng a dutse fa fatshe ka marago mo legogong la bojang, a namile maoto. %fela jaaka ke go akanyeditse mmaabo; fela jaaka ke go boleletse mmaagwe Masego.+</p>	
<p>%fela go rialo ga go reye gore morwadio ga a kitla a tswelwa mosola ke go ya kwa Kgomo-Kgomo, rre Motsepe ... Selamolela, tswee-tswee, a ke o thalusetse rre Motsepe gore morwadie o tla tswelwa mosola jang ke go tla koo,+ Joseph Kgotle, fa a lemoga gore tsala ya gagwe ga e a simolola sentle, a leka go mo supetsa tsela e e siameng.</p>	30
<p>Masego o tla ungwelwa jang ke lenaneo leo, jaaka o sena go ipolela jaanong, le susumeditsweng ke go inaganela?+ Motsepe a mo gwetlha.</p>	35

- 11.1 Goreng rre Knox Selamolela a ne a batla gore Masego a tle go tseno sekolo kwa Sedimosang? (2)
- 11.2 Nopolo e e fa godimo e senola semelo sefe sa ga *Chunky*? Tshegetsa karabo ya gago ka lebaka. (2)
- 11.3 Naya mabaka a MABEDI a a dirileng gore lenyalo la ga Vusi la ntlha le thubege. (2)
- 11.4 Tshobotsi ya ga Masego e na le seabe sefe mo go betelelweng ga gagwe? (2)
- 11.5 Tlhalosa ka moo go nna le ngwana ga ga Masego go mo tlhakatlhakanyeditseng isagwe ka teng. (2)
- 11.6 Seabe sa ga Ntsime ke sefe mo tswelatsong ya ditiragalo tsa padi e? (2)
- 11.7 Bapisa maitsholo a ga Sannah le Masego. (2)
- 11.8 Ntsime o ne a betelela Masego. Kakanyo ya gago ke efe mabapi le banna ba ba betelelang basadi? (2)
- 11.9 Maitsholo a ga Sannah a ka nna le ditlamorago dife mo barutwaneng ka ena? (2)
- 11.10 Go ya ka wena, a mogokgo Selamolela o dirisitse maemo a gagwe botlhaswa ka go amogela Sannah kwa Sedimosang? Tshegetsa karabo ya gago ka lebaka. (2)
- 11.11 Fa o ne o le Selamolela le Kgotle, mme o tshwanetse go anegela Kgabo Motsepe ka go ima ga ga Masego, o ne o ka dira eng? (2)
- 11.12 A o inyalanya le tshwetso ya ga Masego ya go rotloetsa Sello go se ikamanye le dipolotiki? Tshegetsa karabo ya gago ka lebaka. (2)
- 11.13 Fa o ne o le mogokgo wa sekolo sa Sedimosang, o ne o tlaa ikutlwa jang fa o bona Masego a imile, o lebeletse tsela e a tlileng ka yona kwa sekolong sa gago? Tshegetsa karabo ya gago ka lebaka. (1)

[25]**POTSO 12: POTSO YA TLHAMO*****NTLHOMOLE MMUTLWA – OM Lobelo***

Borutabana ke pitso, e bile ke tiro e e tlhokang boineelo le botshepegi. Sedifatsa tlhagiso e go supa fa motlhatlhedli Baagileng a ne a na le mo a tlhaelang boineelo le botshepegi gona mo tirong ya gagwe. Boleele jwa tlhamo e nne mafoko a a ka n nang 400. 450. **[25]**

POTSO 13: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE

Buisa nopolo e e latelang, mme o arabe dipotso

NOPOLO D

Kgori le Kelogile ba ne ba sa ntse ba eme fela, ba sa itse gore ba lebe kae. Go ne go se yo o buang le yo mongwe ka motsotso oo. Kgori o ne a tswa molomo, a tshitshinya gore go bitswe Tshetlho, moetapele wa makanyane a kwa kgosong. A bona fa letsholo la makanyane a kwa kgosong le ka nna bonako, e bile ba ka tshwara Matsetseleko a ise a bo a ye gope. Kgori a wetsa jalo ka tsholofelo e e feletseng. Kelogile le ene o ne a ntsha la gagwe lefoko, a bona fa letsholo e le tshenyoyano ya nako. A tshitshinya fa sepodisi e le sona se ka direlang ka bonako. Tshitshinyo ya ga Kelogile e ne ya senya dilo tsotlhe, e ne ya gakatsa Kgori le go feta. Monnamogolo o ne a tlolaka, a ithutlakaka, peipi a sa e lebale mo molomong. 5 10

O ne a ntse a gaketse jalo a tlapisitse peipi ya gagwe ka meno. Kgori o ne a bolelela Kelogile gore mapodisi ke matsipa, e bile ba tsalana thata le barutegi ba ba jaaka Matsetseleko. Ka jalo, Kgori go ne go se fa a bayang mapodisi gone. O ne a bona fa mapodisi e le balotsana, e bile e le barati ba madi fela. O ne a ntse a ritarita fa fatshe a ntse a re, ^oGo itse mang, ka gongwe mapodisi ke ona a tshabisitseng. Matsetseleko fa gae.+ 15

Go bona nako e senyega, Kelogile a roma Bonolo, kgaitsadia Matsetseleko kwa bodirelong ba mapodisi go ya go bega se se diregileng. Ka nako eo, Kgori ene o ne a tolela fa godimo ga pitse ya gagwe, a leba kwa kgotla go ya go gwetlha makanyane a kgosong. Go ne go se yo o buisanang le yo mongwe ka nako eo. 20

O ne a tlhaga a sumakaka, dinko a di famotse jaaka pitse ya lebelo e digela motabogo wa yona. Sejanaga se ne se eme, se rora jaaka ntzwa ya phefo e kgalema dikoko di leka go e jela dijo.

Bonolo o ne a fologa sejanaga, a tla a mo setse morago. Ba ya jalo ba salane morago go fitlhelela ba bo ba tsena ka kgorwana. Yoo e ne e le Bra Boots. O ne a bidiwa jalo gonne a ne a itse sentle go pega seganana mphaatzhane tota. Leina la gagwe la nnete, e ne e le Sebogodi Tlhapedi. 25

Bra Boots tiro ya bopodisi o ne a sa e rutwe, o ne a e tsaletswe. E ne e le lepodisi le le neng le tshabega thata mo motseng oo wa Phiritshweu. Bana le bagolo, go ne go tswana fela. Ba ne ba nyelela jaaka mafura mo molelong fa ba ka bona koloi ya ga gagwe e tlhaga e thuntshitse lorole. 30

Bra Boots e rile go goroga a goga dipampiri. O fetile a kwala, fa Kelogile a ntse a mo tlhalosetsa tsotlhe tse a di boneng le gotlhe fela ka go nyelela ga Matsetseleko. Pene ya ga Bra Boots e ne e ntse e ya kgapetsakgapetsa kwa molomong, fa Kelogile a ntse a mo tlhalosetsa jalo. A sosobantse phatla, e kete borukgwe jwa monnamogolo bo sa rokwa sentle mo lothekeng. 35

- 13.1 Goreng Kgori a ne a sa tshepe mapodisa? (2)
- 13.2 Nopolo e e fa godimo e senola semelo sefe sa ga Bra Boots? Tshegetsa karabo ya gago ka lebaka. (2)
- 13.3 Seabe sa ga Kgori ke sefe mo go tswelletseng ditiragalo tsa padi e? (2)
- 13.4 Tlhalosa gore ke eng se se dirileng gore kgosi Kgololo a kope Baagileng go ya go mo emela kwa moletlong wa boPalesa kwa Tshwane. (2)
- 13.5 Tlhalosa lebaka le le dirileng gore Kelogile a retelwe ke go tlhomola Matsetseleko mmutilwa. (2)
- 13.6 Anela ka bokhutshwane ka tiragalo e e neng ya lebisa kwa goreng kgosi Kgololo a kgalemele bagakolodi ba gagwe. (2)
- 13.7 Kakanyo ya gago ke efe mabapi le batsadi ba ba tseelang bana ba bona ditshwetso? (2)
- 13.8 Bapisa mokgwa o Segonyamatlho a neng a tshwere Matsetseleko ka ona le wa ga Kgori. (4)
- 13.9 Semelo sa ga kgosi Kgololo se tswelletsa ditiragalo tsa padi e jang? (2)
- 13.10 Fa o ne o le Palesa , a o ne o ka bua le rraago ka tsa marato? Tshegetsa karabo ya gago ka lebaka. (2)
- 13.11 A o inyalanya le seane se se reng khutsanyana e e sa sweng e letile monono re kobile thata moanelwa Matsetseleko? Tshegetsa karabo ya gago ka lebaka (2)
- 13.12 Fa o ne o le tsala ya ga Kgori, ke kgakololo efe e o neng o ka mo naya yona? (1)

[25]**KGOTSA****DITLHANGWA TSA SETSO**

Ditshwaelo ka kakaretso:

- Go boditswe potso ya TLHAMO le DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE go tswa mo ditlhangweng tsa setso tse di tlhaotsweng monongwaga.
- Batlhatlhojwa ba tshwanetse go araba potso e le NNGWE go tswa mo ditlhangweng tsa setso tse ba di ithutileng.
- Fa batlhatlhojwa ba itlhophetse go araba potso ya tlhamo mo KAROLONG YA B, ba tshwanetse go araba dipotso tse dikhutshwane mo KAROLONG YA C.
- Fa batlhatlhojwa ba itlhophetse go araba dipotso tse dikhutshwane mo KAROLONG YA B, ba tshwanetse go araba potso ya tlhamo mo KAROLONG YA C.

POTSO 14: POTSO YA TLHAMO***DITLHANGWA TSA SETSO – GS LEEUW le ba bangwe***

O ikaegile ka diteng tsa naane ya 'Monna wa mogwebi' le leboko la 'Kgosi Molefi K Pilane, 'kwala tlhamo e mo go yona o netefatsang gore ruri kgomo mogobeng e wetswa ke namane le gore kgosi thothobolo e olela matlakala. Boleele jwa tlhamo e nne mafoko a a ka nnang 400. 450. [25]

POTSO 15: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE***DITLHANGWA TSA SETSO – GS LEEUW le ba bangwe***

Buisa nopollo e e latelang, mme o arabe dipotso.

'MMAPULE' – BP Lekome**NOPOLO E**

Ga twe e rile bogologolo ga bo go na le mosetsana yo o neng a se na boitumelo, leina la gagwe e ne e le Mmapule. Rraagwe Mmapule o ne a nyala mosadi wa motlhologadi yo o neng a na le bana ba basetsana ba le babedi ka mosadi wa gagwe a ne a iketse badimong. Mmaagwe Mmapule yo e seng wa madi o ne a mo tloile ka sa ntzwa le katse. Sengwe le sengwe se sentle se ne se tshwanetse bana ba gagwe ba madi. Dikakanyo tse dintle, lerato, diaparo tse dintle, ditlhako le tse dingwe e ne e le tsa bana ba gagwe. Mmapule ena e le yo o dirang motshegare otlhe a le esi, go se yo o mo tlang thuso. Mmapule o ne a le montle thata le fa a ne a apara maleka. Bomogoloe ba ne ba apara bontle fela ba ne ba sa atamele Mmapule ka bontle. 5

Ka letsatsi lengwe Mmapule o ne a bona mesese ya ditlobelelo e mezwa e tsena kwa ntlong ya gaabo. Mmapule ga a ka a itena go botsa gore wa gagwe o kae gonne o ne a itse gore ena ga a rekelwa sepe. Bana ba ga mmaagwe Mmapule yo e seng wa madi ba ne ba ya moletlong kwa kgosing gonne morwa kgosi a ne a tshwanetse go itlhophela mosadi go tswa mo makgarebeng. 10

Mmaagwe Mmapule yo e seng wa madi o ne a raya Mmapule a re: ~~%~~ena o tlaa sala o tlhatswa dijana, o phepafatsa ntlo, mme pele ga moo o tshwanetse go thusa bana ba me gore ba nne bantle+.

Fa ba fetsa go tsamaya, ba ne ba tlogela Mmapule mo ntlong a ntse a dira, ka Mmapule a ne a eleditse go ya moletlong o ka le ena a ne a rata go nyalwa ke kgosi, o ne a sala a lela sa ga Ragele ka ntlha ya kutlobotlhoko. 15

- 15.1 Morero wa letsatsi la moletlo wa kwa kgosing e ne e le ofe? (1)
- 15.2 Nopollo e e fa godimo e senola semelo sefe sa ga mmaagwe Mmapule yo e seng wa madi? Tshegetsisa karabo ya gago ka lebaka. (2)
- 15.3 Goreng rraagwe Mmapule a ne a nyala gape? (2)
- 15.4 Seabe sa ga rraagwe Mmapule mo go bogisiweng ga ngwana wa gagwe ke sefe? (2)

- 15.5 Ke dilo dife tse pedi tse Mmapule a neng a tshwanetse go di dira fa basetsana bangwe ba ya moletlong? (2)
- 15.6 Mosadimogolo o thusitse Mmapule jang? (2)
- 15.7 Fa o ne o le Mmapule o ne o ka dira eng fa o ne o bogisiwa jaana? (2)
- 15.8 Go ya ka wena, a rraagwe Mmapule o ne a mo rata? Tshegetsa karabo ya gago ka lebaka. (2)

LE**NOPOLO F****MOGAKA SOL PLAATJE – PC Mooa**

- 1 Dumela morwa Plaatje mminatholo,
- 2 Dumela mminatholo morwa Mogodi,
- 3 Morwa Mogodi o teilweng Plaatje ke basweu,
- 4 Basweu ba reteletswe ke go peteketsa diane ya go,
- 5 Dumela kwakwabidi ya ngwana a mmala o sebito,
- 6 Dumela mminatshipi tholo seraga ka tlhako ya morago.
- 7 Petleke ya malemela-gotlhe motho oo mabogodika
- 8 Patlelong ya bokwadi, dibelo ya botho le setho o bonwe
- 9 Tshetlha ya maralalathota tlhabologong
- 10 Khunou ya mafula a theetsa
- 11 Ka o ne o sa isa tzelete selebatsa motho botho tlhogong

- 15.9 Naya ponagalo ya poko e e tlhagelelang mo meleng 2 le 3 le mosola wa yona. (2)
- 15.10 Maikaelelo a mmoki a go dirisa tlogelo mo moleng 4 ke afe? (2)
- 15.11 Tlhalosa mela 7 le 8 jaaka e dirisitswe mo lebokong le. (2)
- 15.12 Go ya ka wena, a o dumela gore go dibela setso go botlhokwa? Tshegetsa karabo ya gago ka lebaka. (2)
- 15.13 Rre Plaatje o ne a ana phologolo efe go ya ka diteng tsa leboko le? (2)

[25]**PALOGOTLHE YA KAROLO YA B: 25**

KAROLO YA C: TERAMA

Ditshwaelo ka kakaretso:

- Go boditswe potso ya TLHAMO le DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE go tswa mo terameng e o e tlhaoletsweng monongwaga.
- Batlhatlhojwa ba tshwanetse go araba potso e le NNGWE go tswa mo terameng e ba e ithutileng.
- Fa motlhatlhojwa a ithlophetse go araba potso ya tlhamo mo KAROLONG YA B, o tshwanetse go araba dipotso tse dikhutshwane mo KAROLONG YA C.
- Fa motlhatlhojwa a ithlophetse go araba dipotso tse dikhutshwane mo KAROLONG YA B, o tshwanetse go araba potso ya tlhamo mo KAROLONG YA C.

POTSO 16: POTSO YA TLHAMO***MATSAPA DI A TSAYA KAE? –SS Mokua.***

Boikgogomoso ga bo a siama, bo ka go tlišetsa kutlobotlhoko le tshotlego. Tshegetsatsa tlhagiso eno o lebeletse ka moo Nkefi a neng a ikgogomosa ka teng, le ka moo a nnileng mo kutlobotlhokong le tshotlegong morago ga loso lwa ga Ntope. Boleele jwa tlhamo e nne mafoko a a ka nnang 400 . 450.

[25]**POTSO 17: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE*****MATSAPA DI A TSAYA KAE? – SS Mokua***

Buisa nopollo e e latelang, mme o arabe dipotso.

NOPOLO G

MMUI A :	Batsadi ba me, le nna ke itumetse fa le nthotloeditse go tsena sekolo. Ke solofela fa le tla nkema nokeng mo botshelong jotlhe ba me.	
MMUI B :	Re tshwanetse. O ngwana wa rona. Re tshwanetse go go bontsha tsela e e siameng ya botshelo. Wena o tshwanetse go ipetlela tsela ya gago.	5
MMUI C :	Re a go lebogela ngwanaka. O dirile go ka tlala seatla. Ngwanaka, ke go tsentse sekolo ka ditshokolo, ke dira ke le esi, mmaago a tlhoka tiro. Re ne re ka mpa ra lala ka tlala fela gore wena o nne le dilo tsa sekolo tse o neng o di batla. Ngwaga o o tlang, ke batla go go bona o le kwa yunibesithing.	10
MMUI A :	Ba setse ba nkarabile kwa yunibesithing ya kwa Kapa. Ke eletsatsa go ya kwa teng.	
MMUI B :	Ngwanaka, e tla re fa ke tloga mo Gouteng mo, ke boela gae, ke ka se tlhajwe ke ditlhong go boela gae ke na le leino le lengwe mo leganong. Ke ka se tlhajwe ke ditlhong go ipona ke tsamaya fa thoko ga setlhako. Ke batla go bona o tswelletse mo botshelong.	15
MMUI A :	Batsadi ba ba tshwanang le lona ba a tlhokwa. Batsadi ba bangwe ga ba na sepe le thuto ya bana ba bona. Lona lo nkeme nokeng	

MMUI B :	ka dinako tsotlhe. Mmaagwe mosetsana, ngwana ke yoo, o falotse. Re tshwanetse go mo isa yunibesithing. Boswa ba gompiano ke thuto. Ngwana yo o ganang thuto, o tlaa ja a thaka tsa gagwe.	20
MMUI C :	Ke dumelelana le wena, rra. Go letlhogonolo rona re sa ntseng re na le ngwana yo o re reetsang. Bana ba le bantsi ba matsatsi a, ba medile dinaka mo tlhogong. Ba gana go reetsa batsadi.	
MMUI B :	Bana ga ba tshwane. Thuto e batsadi ba e neelang bana, ke yona e ba agang. Boitumelo jwa pelo ya me, ke go bona ngwana yo, a ka tswelela mo botshelong gore a tle a kgone go ka iphedisa.	25

- 17.1 Naya maina a mmui A, B le C. (3)
- 17.2 Nopolo e e fa godimo e senola semelo sefe sa ga Legae? (2)
- 17.3 Ke dithutego dife tse Ntshidi a neng a ya go di ithutela kwa yunibesithing ya Kapa? (1)
- 17.4 Seabe sa ga rraagwe Tlhapi ke sefe mo go tswelletseng ditiragalo tsa teramakhutswe e? (2)
- 17.5 Ke dilo dife tse Legae a neng a sa di itumelele go tswa mo go Tlhapi jaaka mosadi wa gagwe? Neela di le PEDI fela. (2)
- 17.6 Tlhagisa kamano ya ga Ntshidi le Malebye. (1)
- 17.7 Go utlwana ga ga Malebye le Legae jaaka bana ba motho go go ruta eng? Tshegetsa karabo ya gago ka lebaka. (2)
- 17.8 Ditlamorago tsa gore Tlhapi a gane Legae e nna ena a amogelang magadi a ga Ntshidi e ne ya nna dife? (2)
- 17.9 A o dumela gore Legae o ne a rata Ntshidi jaaka ngwana wa gagwe wa madi le nama? Tshegetsa karabo ya gago ka lebaka. (2)
- 17.10 Tlhalosa maikutlo a ga Legae fa Tlhapi a se na go mmolelela gore a ka se amogele magadi a ga Ntshidi ka e se ngwana wa gagwe. Tshegetsa karabo ya gago ka lebaka. (2)
- 17.11 Go ya ka wena, a o bona setzhaba se tsaya tsiya kgang ya banna ba ba sotlakakiwang ke basadi mo lenyalong? Tshegetsa karabo ya gago ka lebaka (2)
- 17.12 Fa e ne e le wena Tlhapi o nyetswe ke monna yo o go ratang gammogo le ngwana wa gago jaaka Legae a ne a dira, o ne o tlaa itshwara jang? (2)
- 17.13 Fa o lebeletse Tlhapi o tlile go tshela jang morago ga go tlhokafalelwa ke monna le ngwana? Tshegetsa karabo ya gago ka lebaka. (2)

[25]

POTSO 18: POTSO YA TLHAMO**GA SE LERATO – MJ Magasa**

Boikgogomoso ga bo a siama, bo ka go tlisetsa kutlobotlhoko le tshotlego. Tshegetsa tlhagiso eno o lebeletse ka moo Motsamai a neng a ikgogomosa le go senya madi ka teng, mme kwa bofelong o ne a nna mo kutlobotlhokong le tshotlegong morago ga go latlhegelwa ke tsotlhe. Boleele jwa tlhamo e nne mafoko a a ka nnang 400. 450.

[25]**POTSO 19: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE****GA SE LERATO – MJ Magasa**

Buisa nopolu e e latelang, mme o arabe dipotso.

NOPOLO H

MMUI A:	<i>(Morago ga dingwaga tse pedi Angeline a ntse a le kwa Mogwase)</i> <i>(O bua a le esi ka pelo e e kotlometseng)</i> O a itse Motsamai o simolola mathajana, O ithaya a re a ka ntsietsa. Ke itse sentle fa a na le lapa. O ithaya a re a ka lobela mang? Fa a ntse a re ba kwa gae, go na le gore a re ba lapa la me. Ena a re ga ke lemoge. Iketle, ke mmalela malatsi. Sa gagwe fela ke go reka fenitzhara. Le gale fa a sa kgone, a bolele. Go banna ba le bantsi, ba ba nkgotoletseng matlho. <i>(Ka ditshegwana)</i> Ga a itse gore o a ba kgoreletsa. Fela fa a ka suta fa, ba tla bo ba itatlhela. Ntlo ya me nna Angy e nne jaana! Ke batla go e tlatsa fenitzhara. Ya maemo a ntlha E e seyong mo Mogwase mo. Le gone ya gagwe tiro o e weditse. O agile ntlo a ka tsamaya. A le ene a sadisetse ba bangwe. Ba tle ba go itlhobogela lesego. <i>(Mongwe o a kokota)</i> Tsená.	5
MMUI B:	<i>(Ka menyebo)</i> Dumela tlhe ratu!	15
MMUI A:	<i>(Ga a supe kgatlhego ya baratani.)</i> Ahee	
MMUI B:	<i>(Ka go makala.)</i> O reng o sa arabe jaaka tlwaelo? Kgotsa go botlhoko gongwe? Le go nkatla o ka re ga o moo.	
MMUI A :	<i>(Ka mabetwaepelo)</i> O tletse go atlwa fela fa! Ditiro tsone di go palela. Bona gore ntlo e lolea jang! Le gale ka o tshaba mosadi wa gago E bile ga o tlhole o tla ka tshwanelo, Le madi ga ke na madi.	20
MMUI B:	<i>(Ka go imakatsa)</i> Wa ... wa ... re ... mosadi wa me? Nna ga ke na ... mosadi Ke nna le wena fela. Ampo o raya mang?	25
MMUI A:	<i>(Ka go gakala.)</i> Wena wa re ga ke itse? Ke raya Gadifele. Kgotsa ke ena mmaago? O dire o ye go mo tlhola.	

19.1 Naya maina a mmui A le B. (2)

19.2 Nopolu e e fa godimo e senola semelo sefe sa ga Angeline? (2)

- 19.3 Tlhalosa gore Motsamai o ne a tsiboga jang fa Angeline a mmolelela ka mosadi le bana ba gagwe. (2)
- 19.4 Seabe sa ga Angeline mo go tswelletseng morero wa terama e ke sefe? (2)
- 19.5 Neela mabaka a le MABEDI a Motsamai a a neetseng Gadifele fa a sa tlise madi mo lelapeng. (2)
- 19.6 Ke goreng bathapi ba ga Motsamai ba ne ba gana go mo neela madi a gagwe a diphenzene? (2)
- 19.7 Bolela maina a bana ba le BABEDI ba makgarebe a ga Motsamai. (2)
- 19.8 Maikutlo a gago ke afe mabapi le makgarebe a a ipoleletseng gore a tlaa tshela ka go jela banna madi? Tshegetsa karabo ya gago ka lebaka. (2)
- 19.9 Go ya ka wena, a Gadifele o ne a rata Motsamai? Tshegetsa karabo ya gago ka lebaka. (2)
- 19.10 Ditlamorago tsa go nna manganga ga ga Motsamai fa badirediloago ba mo kopa go tlamela mosadi le bana e ne ya nna dife? (2)
- 19.11 A kgato e Gadifele a e tshotseng ya go ratana le bra Dan e maleba? Tshegetsa karabo ya gago ka lebaka. (2)
- 19.12 Fa o lebeletse, Motsamai o tlile go tshela jang morago ga go tlogelwa ke mosadi le go kobiwa mo tirong? Tshegetsa karabo ya gago ka lebaka. (2)
- 19.13 Ke kgakololo efe e o neng o ka e naya Gadifele fa o ne o le tsala ya gagwe? (1)

[25]**PALOGOTLHE YA KAROLO C: 25**
PALOGOTLHE : 80